

Дзяжурныя па выпуску
перакладчык
Людміла КАХАВЕЦ,
рэдактар
Наталля ВАЛАКІДА.

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	4500	4730	2960	3001
"Трыор"	5000	5200	3250	3400
"Дукат"	4650	4900	3000	3400

Кувейт групує свої війська на іраксько-кувейцькій границі.

A sepia-toned photograph of a man in a cap and jacket loading logs into a wooden cart. He is standing in front of a log cabin, with a large pile of logs to his left. The man is holding a log and is about to place it into the cart. The cart is filled with several logs. The cabin has a gabled roof and is made of horizontal logs. The scene is outdoors, and the ground is covered with dirt and some vegetation.

Фото Сергея БРУШКО

Інтэрнацыяналісты аб'ядноўваюцца

авога становилися Республіці Беларусь, а республікам СССР, установам, а не шлях самостійного державного будівництва на всіх нормах міжнародного права і чалавечай маралі не могуць служыць падставой для пагаршэння фізічнага і матэрыяльнага стану чалавек, якіх Афганістан і да сённяшніх дзён ваяваў, перш за ўсё тых, хто атрымаў раненні, кантулі, калечы і мае вялікую патрэбу ў дапамозе.

На тэрыторыі Беларусі ўдзельнічалі ў вайне, складаючы 0,5 працэнта ад насельніцтва Беларусі, адначасна і былі складзенай карціны фізічнага, духоўнага і псіхалагічнага стану ў сваім асяроддзі. З 30 з паловай тысяч удзельніц гэтых ваян, і перш за ўсё афганцаў, 737 чалавек кантулілі, 1500 паранены і 10 тысяч афганцаў і іранцаў — інваліды. Практычна ўсе маладыя вэтэраны падзягаюць пастоезнаму сіндруму, які па-

раджае хваробы і псіхічныя стравы.

У рэзалюцыі ўказваецца адсутнасць у дзяржаве пільгавых праграм і сістэмаў для рэабілітацыі і прафэсыйнага захавання гэтай катэгорыі людзей, пратэставана і чыненя неабходных ляскаў дзяржаве і сацыяльнаму ўмовам з'явіліся адной з тых, што пасля вываду Афганістан вэтэраны суўзняў стравы. 129 тысяч мёрлі ад ран і хвороб, інваліды, 29 скончылі сваё жыццё ў псіхіятрычных і папраўчых калоніях.

З'езд звярнуўся праздзіна, урада, Вялікага Савета республікі і г. д. прыняў неадкладныя і неадпаведныя да пільгавых уявіў да іх тэрарыі, тым неабходна адрадна я і тым, хто мае вялікую п-

казаў глыбокую
азаную дапамогу.

**“УО
”КАЛАШНИКАЎ” ВА
ІЕРУСАЛІМЕ**

Фундаменталістыя арганізацыі
абавязчваюцца ў тэарэтычных акцы
у Іерусаліме.

Члены гэтай арганізацыі адкрылі агоні
Іерусаліма — адной з самых засяленых
выніку 2 чалавек загінулі, 4 у зольцы іні
дзяцца ў бальніцы. Паводле паведам
рысты абстралялі таксама каля. Як па
чыны былі ўзброены атакатамі! “Кала

МІРАТВОРЧЫ В
Міністр замежных спраў ЗША Крыс-
тэр Фортас заявіў, каб прадоўжыць перамовы
Ізраілем.
Асноўная мэта перамоў — падпісанне
май пактум Сінай Ізраілем.

и рас-
на, что
доклад-
работы
активности
тебрася-
оставили,
привели
бойск с
нацусь
и па-
стали
ангабу-
турных

да
коунага
осойбай
еря па
ейшага

да ве-
датель
племог
грабуу

пратэзаванні, лічынні ў заме-
ных клініках, забеспячэнні
дэфіцытных лікарстваў.

Удзельнікі ўдзельнічалі ў
абодным стварэнні квардран-
ціны грамадскі свет з прэ-
ставінуку удзельнікаў ваіны
рэгіёна рэспублікі і існуючых
арганізацыяў. Работа светга буд-
дзавання на дэмакратычных
прэцыптах была ўчыненнем
і ініцыятыў абшчын, грамадскіх
равнін і іншых ватарскіх
структур.

Своеасбавленні працягам і Бі-
ларускага рэспубліканскага Эа-
да да ватарнаў ваіны ў Аф-
ганістані і іншых ладальных на-
наў, які прайшлі ў ватарнаў
рычынкі ва ўруччы пад Мінскам
стала прэс-канцэнтры ў нацы-
яльным прэс-цэнтры.

Адказваючы на пытанні прэ-
ставінуку сродку масавага
Інфармацыя, лідары грамадскіх
арганізацыяў і ватарнаў Аф-
ганістані канстатываюць

**Пелесціни
які були учинені**

у заходній раїні
цвистак горада. У
кім стане знахо-
дує паплиці, тэра-
валі сведкі, зла-
чківа».

ВІТ

перабр прыбіў
і паміж Сірый і
іных пагаднв-

Другі важны пы-
будзе абмераванне
кувейцкай граніцы.

ЗМЕНА І

Камандуючы гаві-
дасту да 15 каст-
Кадзі на яго ме-
дуюча. Празвішчы і
перамоў у Вашинг-
тані.

УЗНАГОРОД

Іспанскі пісьмен-
роўку прэмію за тэ-
узнагароджаны
Крысці пісьменнік, я-
прысвечаны выкрыва-
года па сённяшні дзе-
міністра культуры і

родкаў. Вось таму яны і не плацяць адно аднаму, ходзячы па зачараванай яны колу з працягнутай рукой. А крыжамі не плацяжоў, у сваю чаргу, цягне за сабой небяспечнае скарачэнне б'ёму вытворцаў, адсюль і перакупамплектаванасць тых жа трактароў, аўтамабіляў, якімі запруджаны тэрыторыі прадпрыемстваў.

Чаргавыя палачка на гэтым этапе для трактарабудзнікоў — экспертычны пастаўкі. Але яны не вельмі трымаюцца.

[illegible]

У адным з пратэктывоў нарады ў Генеральнаму дырэктару ВА "Мінскі трактарны завод" ёсць наступныя запісы: "Дзесяць трактарных заводаў, якіх будавалі ў 1930-х гадах, перадаюць свае функцыі ў адзін завод, каб пачаць выпускаць на машыны".

Запіс, што і казавы, важны. Аднак, як і ўсе іншыя правы, якія чытаўся, гэты запіс мае неадназначны характар. Ён можа азначаць, што ў адным з трактарных заводаў будавалі машыны, якія перадавалі свае функцыі ў адзін завод, каб пачаць выпускаць на машыны. А можа азначаць, што ў адным з трактарных заводаў будавалі машыны, якія перадавалі свае функцыі ў адзін завод, каб пачаць выпускаць на машыны.

— Мняєчас час — мняєчасою сжу-
м. І ніш раз ния навялоуаю сою, Вось
я, мяркую, сіння треба усім ва-
ворам уважати станючіша речу у
лінійні, задумачу над набелініи пи-
нініи, якіа аднолькава хвалюючія
акхатрабаруднію, та і пас-
уаючюю камплектуючю, дз б ния
жыл, вышчыр ппроблему на дзяр-
жаву уворні і прывесці да адной
гэткай мая пазіцыа. А вось што
напавіла на гэты конт дпутаты? Ці ба-
чыла ў канцы тунеля? Варта памы-
слі, што ад рэгімінічэі работы прад-
раіаючэіа залыхуіа ўзровень жыц-
ця народа, які і абрау у дпутаты.

Валянцін БАРЫСЕВІЧ.

з'явд виконау задачи, якя ускладняла на яго уважальны. Нягледзячы на некаторыя арганізацыйныя рознагалосці, дэлегаты ад усіх абласцей, рэгіянальных цэнтраў і раёнаў рэспублікі аднаголасна паставілі стварыць каардынацыйны грамадскі савет з прадстаўнікоў усіх аб'яднанняў вэтэранаў дзякальных войнаў. Менавіта на гэты грамадскі і прадставніцый орган, калі ўніфікум ахота аднаголасна выбрана Герой Савецкага Саюза лётчык «афаніч» Васіль Шчыракоў, ускладнена задаче аб'яднаць намагання разрозненых раней «афанічскіх» фарміраванняў рэспублікі для практычнага вырашэння праблем маладых вэтэранаў.

БЕЛІНФАРМ.

“TV-5”
 инем у ходзе візиту Крыстофера,
 апружанай абстаноўкі на іракска-

АМАНДУЮЧЫХ

нської армії повинен пайсці у
вчійка.

а — наместник цяперашняга каман-
з групою ваенных накіраваўся на

А ЗА ТВОРЧАСЦЬ

Джордж Земпрум атрымаў гена-
рчасць аб вайне. Цырымонія яго
шла ў Франкфурце.
сам перажыў жахі Бухенвальда,
ю нацызму і сталінізму. З 1988
Джордж Земпрум займае пасаду
II.

паўтарыць трагедыю 1991 года і выказаў глыбокую ўдзячнасць саюзнікам за падтрымку і аказаную дапамогу.

САЦЫЯЛІСТЫ "ЗДАЮЦЬ"

Пройшоу черговий тур виборів у Австрії.
Яго виникли адляостраствалі нечакане падзення папулярна-
насці ключової сацыялістычнай партыі Австрый, якая на-
брала на 7 працэнтаў менш галасоў, чым у папярэднім
туры. Значныя поспехы у выбарах дабілася малая партыя.
Так, напрыклад, свабодная партыя Австрый у гэтым туры
набрала на 6 працэнтаў больш галасоў.

Асноўны вынік выбараў такі: сацыяльная партыя—66
працэнтаў галасоў, народная партыя — 52 праценты і сва-
бодная партыя — 42 праценты.

МІРАТВОРЧЫ ВІЗИТ

Міністр закордонних справ США Кристофер Рей прийшов у Іерусалім на виступ пам'яті Сирії в Ізраїлі.

СУВ'ЯЗИ "ЧЕРВОНОЇ ЗМЕНИ"

ЗМЕНА КОМАНДУЮЧЫХ

Кандыдат на яго месца — намеснік цяперашняга камандуючага. Прэзідэнт Гаіці з групай ваенных накіраваўся на перамаву ў Вашынгтон.

УЗНАГОРОДА ЗА ТВОРЧАСЬ

ПРАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНИКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНОЙ ЗМЕНЫ"

БІЗНЕС-КЛАС

ПАРТНЁРСТВУ
МОЖНА
НАВУЧЫЦЦА

Семинар на тэму "Вырашэнне спрэчкіх пытанняў праз сацыяльнае партнёрства" праходзіць у спарткомплекс "Рубічы" пад Мінскам.

Ініцыятыва яго правядзення належыць Беларускаму Саюзу прадпрыемстваў і гандлю. Міністэрству працы рэспублікі і Туркменскаму центру МАП.

Удзельнікі семінара, прадстаўнікі ўрадавых, прадпрымальніцкіх, а таксама прадпрымальніцкіх колаў Беларусі, Расіі і Украіны, слухаюць лекцыі спецыялістаў з Нью-Йорка, Індыі і Італіі, перагаворы, перажываюць фондзі, міжнароднага супрацоўніцтва, іншых экспертаў.

КОЛЬКІ
ВАЖАЦЬ
РУБЛІ?

У эстонскім друку п'яніліся падрабязнасці "рублёвай аферы", якая мела месца ў час грамадзянскай вайны і пераходу на кроны.

Так, у прыватнасці, прэзідэнт Эстоніі Сіям Калас у інтэрв'ю газеце "Рэхва хьэль" паведаміў у сувязі з гэтым, што падвядзеная яму ўстанова не займалася рублёвай аферай, а толькі перадала каля 45 тон рублёў (больш як 1,46 мільярда рублёў), перавезеных трыма самалётамі, урад, які ў сваю чаргу праз пасрэднікаў за дзясяты рубль гэтыя рублі, прычым буйнымі купюрамі, вельмі выгадна. Цяпер дакументаў, якія датычаць аферы, з'явіліся, перададзены дзяржаўнаму кантралю Хіндрэку Мэры. Вядома, што ад аферы атрымала 1892547 дзялару ЗША.

БЕЛІНФАРМ.

ЗРУЧНА І
ХУТКА?

Карыстацца паслугамі аэрапаштовага паслугі было выгадна. А як цяпер? Мяркуйце самі.

Кошт білета да:

Гомель — 5 тысяч рублёў.

Кіеў — 26 тысяч рублёў.

Маскву — 60 тысяч рублёў.

Мінск — 87 тысяч рублёў.

С.Пецярбург — 33 тысяч рублёў.

Сочы — 80 тысяч рублёў.

Міжнародныя рейсы (білеты сярэдняга класа):

Мінск—Нью-Йорк — 480 \$;

для дзяцей — 310 \$.

Ганна МАСЛЯКОВА.

І ГАНДЛЮЕМ ДРЭННА

"Торговая газета" апублікавала лічы, якія характарызуюць насычанасць рынку рэспублікі гандлёвымі кропкамі.

Усяго на Беларусі 23401 магазін і 11192 прадпрыемствы.

З іх 5889 магазінаў і 4023 прадпрыемства грамадскага харчавання, якія належыць дзяржаве.

17165 магазінаў і 7109 кафе і рэстаранаў калектывнай формы маёмасці, 149 магазінаў і 55 прадпрыемстваў грамадскага харчавання — змешанай формы маёмасці, прыватных — 19815 адпаведна.

Нягледзячы на такую разнастайнасць, на аднаго грамадзяніна ў нас прыпадае плошчы 0,2 кв. м гандлёвай плошчы (у разв'язных краінах — 1 кв. м).

Святлана КУЛІКОВА.

ЖЫЦЦЕ ЯК ЯНО ЁСЦЬ

Феномен
Тома Соера

□ Юры АФОНІН

Працэс гонкі цэн і, адпаведна, абнішчання большай часткі насельніцтва, нягледзячы на катэгарычнае абяцанне прэзідэнта утаймаваць яго, працягвае заставацца некіруюмым. Пра тое, як далёка ён зайшоў, можна меркаваць, калі ўспомніць, што сутачны рацыён зняволенага калымскага лагераў у 30-я гады (пры ўмове выканання нормы) складаў 800—900 г хлеба, пахлёбка, 100 г салёнай рыбы, 60 г крупы, 5 г мукі, 15 г алею, 10 г цукру, 30 г кіслай капустаў...

Паводле гэтых даных, кожны зможа вылічыць, наколькі яго зарплата (пенсія, стыпендыя) дазваляе яму дасягнуць і пераўтварыць у "зак" тых часоў, улічваючы, што таму не прыходзілася плаціць за адзёны, жыллё, камунальныя службы, транспарт... Каб аблегчыць разлікі, скажам, што толькі штодзённае ўжыванне ўпамынутай вышэй "пайкі хлеба" з'яўляецца поўнацэнна ўстаноўлена сёння мінімальную зарплату.

Такім чынам, традыцыйнае пытанне "Што рабіць?" не губляе сваёй актуальнасці. Паводле некаторых аспектаў мы атрымалі адказ у распрацаванай эканамічнай "антыкрызіснай" праграме, якая прапанавана ўвазе сасі Вархоўнага Савета рэспублікі. Але толькі па некаторых. Да таго ж не ўлічаны так званы "Феномен Тома Соера".

Напамінім каротка яго сутнасць. Цётка прымушала Тома фарбаваць плот, ён рабіў гэта не-

ахвотна. Яго ж сябрам спадабаўся працэс фарбавання, і яны сталі прасіць яго дазваліць "памахаць пендзлем" аж за плату...

Гэты феномен трэба разумець так: для таго, каб праграма змагла быць рэалізаванай, неабходна, каб большасць насельніцтва прызнала яе свайой, а не спускай "зверху". Тут правільнае традыцыйнае надзея "нізоў" да кабінетных распрацошчыкаў рэцэптаў усеагульнага шчасця.

Гісторыя ведае шмат прыкладаў, калі гэта нежаданне быць паддаследнымі трусамі абуджала так званую "беспартыйную масу", складаючую большасць насельніцтва ўсіх краін, адхіляючы дэталёва распрацаваны праграмы эканамічных і палітычных пераўтварэнняў, у якіх ёй адводзілася месца толькі сялянога выкаваў. І актыўна падтрымлівалі больш агульнае, але зразумела ёй лозунгі.

Адначасна падтрымка ладзіла мяркую абавязковае далучэнне гэтай "масы" да выпра-

цоўкі практычных мерапрыемстваў па рэалізацыі падтрыманы ёй лозунгаў. Чакалася яно і ў нашым выпадку. Тым больш, што ў многіх прадстаўнікоў любой прэфесіі, любога сацыяльнага слоя было што прапанаваць, але да гэтага па тых ці іншых прычынах іх думкі не пайшлі, хоць і гаварылі ад іх імя.

Таму ёсць стопрацэнтная гарантыя таго, што ў рэспубліцы шмат аўтараў яшчэ непаддадзеных, паддадзеных але адхіленых, разглядаемых ужо не адзін год і г.д. прапаноў па больш эфектыўнаму выкарыстанню мясцовых рэсурсаў, па ўзвешчэнню аб'ёмаў вытворчасці і зніжэнню себастошты традыцыйнай прадукцыі, па наладжванню масавага выпуску новых тэхнічных тавараў з мясцовай сыравіны, па выяўленню іншых, акрамя працы і ўскосных падаткаў, крыніц папаўнення дзяржаўнага казны, па скарачэнню расходаў, па ліквідацыі "беспарадка" ў эканамічным і палітычным жыцці краіны... Нават рэдакцыя дачнік валодеа сакрэтамі вышэйшых вышэйшых урадаў на малых плошчах!

Нама неабходна даказаць, наколькі важна: мабілізаваць усе гэты "магавы патэнцыял" рэспублікі для вываду яе з крызісу. Адзначым толькі: пакуль дзяржава не наладзіць вытворчасці і рэалізацыю аячных тавараў (маюцца на ўвазе як матэрыяльныя, так і духоўныя каштоўнасці) так, што яны будуць здольныя выйсці з унутранага рынку імпартаўнага аналага, яна будзе заставацца звалкай за-

важкіх праблем.

І яшчэ адзін аргумент на карысць такога выдання: кожны грамадзянін незалежна ад нацыянальнасці, палітычных поглядаў, вераванняў, узросту, адукацыі і г.д. будзе ведаць, што яго голас пачуць, і таму ён — ужо нешта большае, чым пакарны паддаследны трус...

На жаль, той факт, што праект антыкрызіснай праграмы шырока не абмяркоўваўся, сведчыць пра тое, што гэты важны сацыяльна-псіхалагічны фактар пакуль улічваецца слаба. Але гэта яшчэ папраўка. Галоўнае — каб праграма была не дэмагогія, што, як паказала ўжо неаднаразова гісторыя, асуджае любое пачынанне на правах, а кіраўніцтвам да дэяння, якое прадугледжвае выкарыстанне масавай ініцыятывы "нізоў".

Фота Валерыя БЫСАВА.

ВЫСТАВЫ

У Веткаўскім музеі народнай творчасці адкрыта выстава старадаўніх ікон, якая носіць назву "Мікалай". У яе экспазіцыі сабраны іконы, якія адлюстроўваюць лік святога Мікалая.

Здаўна вядома ў праваслаўных, што, калі ў доме ёсць ікона "Ніколай отворатный", значыць, адвадзя святы ад сям'і і дома ўсе беды, няшчасці і нягоды. А калі сям'я страчвала гаспадар, то абавязкова павінен быў па'явіцца ў доме абразок з выявай гэтага святога — абаронцы ўдоў і сірот. А былі яшчэ "Мікалай-угоднік", "Мікалай-цудатворца".

Веткаўскі музей — унікальнае ў рэспубліцы сховішча старажытных работ, у тым ліку і вядомай стараверскай школы іканікаў. Шкада толькі, што ў апошні час унікальнае для рэспублікі музей перажывае не лепшыя часы. Трапішы ў зону радыяактыўнага забруджвання, ён страціў цікавасць не толькі ў публіцы, але і ва ўладу маючых. На бядотны стан будынка і фонду музея мала ўвагі звяртаюць і Міністэрства культуры і друку, і мясцовыя органы кіравання, якія і заклікаю берагчы дзяржаўнае багацце.

А як патрэбны сёння іх клопаты!

Сяргей ХАЛАДЗІЛІН,
БЕЛІНФАРМ.
Фота аўтара.

Сто артыкулаў

ДАЎНЯЯ
БІТВА.□ Міхаіл Спірыдонаў, кандыдат
гістарычных навук

У апошнія гады некаторыя прыхільнікі так званай нацыянальнай канцэпцыі гісторыі Беларусі спрабуюць перагледзець амаль усе палажэнні савецкай (і не толькі) гістарыяграфіі мінулага Беларусі, асабліва "літоўскага" перыяду яе гісторыі (другая палова XIII—XVIII стагоддзяў), калі яе сучасная тэрыторыя знаходзілася ў складзе Вялікага княства Літоўскага, Рускага, Жамойцкага і далей (ВКЛ). Робіцца гэта нібыта ў выкарыстанні матэрыялаў нацыянальнай самавыядаўцы і выхавання патрыятызму ў беларусаў. Аднак іх публікацыі, пераважна ў масавых сродках інфармацыі, сведчаць аб тым, што галоўным сродкам жаданага абярэжэння поглядаў, якія даўно ўсталяваліся ў гістарычнай навуцы, стала міфалізацыя пэўных падзей, фальсіфікацыя гістарычнай праўды. Гэта ні што

іншае, як нацыяналістычная беларусізацыя, у прыватнасці, гісторыі ВКЛ.

Адной са значных падзей мінулага ВКЛ, у тым ліку і Беларусі, якая з вялікім палітычным запалам беларусізацыі прадстаўнікі нацыянальна-патрыятычнай гістарыяграфіі, з'яўляецца перамога пад Оршаю 8 верасня 1514 г. супраць войска ВКЛ і каралеўства Польскага пад агульным камандаваннем гетмана ВКЛ князя Канстанціна Іванавіча Астрожскага над войскам Рускай дзяржавы.

Мэта дадання артыкула — даць навукова абгрунтаванае асяццэнне той далёкай, але незабытай для нашых дзён бітвы. Навуковай узаемадзейнасцю крытычна, садзейнічаючы ўласнай гістарыяграфічнай даследаванню гісторыі Беларусі XIII—XVI стагоддзяў і асабліва аналізу ўсёй сукупнасці даных адпаведных

гістарычных крыніц, крытычнае асэнсаванне і выкарыстанне існуючай гісторыі, але шмат у чым супярэчлівай польскай і рускай гістарыяграфічнай спадчыны.

У пачатку XVI стагоддзя ВКЛ уяўляла сабой дзяржаву галоўным чынам літоўскай каталіцкай фэадалаў, у якой вядучую ролю ва ўнутранай і знешняй палітыцы ўваўлі буйнейшыя зямельныя ўласнікі (гаштолы, князёў, радаўляны і іншыя). Тое, што "Русь", з якой пазней узніклі Беларусь і Украіна, складала большую частку тэрыторыі ВКЛ, а "Русь", "люди русские" — большую частку яе насельніцтва, не рабіла гэту палітычную дзяржаву ні "літоўска-беларускай", ні тым больш "беларускай". Бо "люди русские" ВКЛ гаварылі на "рускі" ("моўкаўскай" або "рутенскай") мове, вынавалі праваслаўную ("рускую") веру і займалі істотную этнічную сукупнасць з рускім народам Рускай дзяржавы ("...вельмі многія да гэтага часу лічаць за адно мясціна і русы, або рутэны, грунтуючыся на тым, што яны гавораць на адной мове і вынаюць адну веру"). А кампензацыя, 1524 г.) таму ў тым часе не сталі ні беларусамі, ні ўкраінцамі. Да таго ж, свецкія і духоўныя "рускія" праваслаўныя фэадалы ВКЛ, якія таксама сябе не ўсведамлялі ні беларусамі, ні ўкраінцамі; ігралі ў ВКЛ, як правіла, другую ролю палітычную ролю, сумленна выконваючы волю правячай літоўскай каталіцкай дынастыі і, галоўнае, таму не ставілі палітычнай задачы стварэння свайго "рускай" дзяржавы. Этнічныя і рэлігійныя супрацьпаставы, не гаворачы ўжо пра класавыя і іншыя, былі асноўнымі фактарамі палітычнай перамогі ўсёй вайны, слабасці ВКЛ, што ўжо не магло без дапамогі фэадалаў каралеўства Польскага, якія ў прычэпе ініцыявалі многія ўнутры- і знешне-палітычныя акцыі ВКЛ, абера-

няць сваю тэрыторыю, на частку якой у канцы XV ст. пачала пратэндаваць Руская дзяржава.

Да пачатку XVI стагоддзя былое Вялікае княства Маскоўскае ператварылася ў магутную Рускую дзяржаву, якая ў той жа час складалася амаль выключна з этнічна рускіх жыхароў, хва і не ўсіх.

З'яўляючыся прадстаўнікам дынастыі Гурыевічаў — старадаўняй і ўладароў Старажытнай, або Кіеўскай, Русі, яе гаспадары ў поўнай адпаведнасці з нормамі тагачаснага міжнароднага фэадалаўнага права заявілі аб сваіх гістарычных правах на былія землі Старажытнай Русі, што рознымі шляхамі апынуліся ў складзе ВКЛ.

"Іоанн, Божае милостию государя всея Руси и великий князь володимирский и московский... и иных", які ўпершыню ўключыў у свой тытул словы "государь всея Русі", што ў 1494 г. прызначыў вялікі князь Аляксандр, у 1504 г. заявіў паслал ВКЛ: "Іно ведзведома зято нашоу Александру, королю и великому князю, что Руская земля вся, с Божиною волею, из старины, от наших прародителей — наша отчина".

Дзяю збярання ўсёх "рускіх" зямель, які і яе рэалізацыю, падтрымалі, кіруючыся, аразумела, сваімі карыслівымі інтарэсамі, менавіта некалькіх дзяржаў Еўропы, перш за ўсё імператар Свяшчэннай Рымскай імперыі Максіміліян I.

Такім чынам, з пункту гледжання тагачаснага міжнароднага права Руская дзяржава паставіла знешне-палітычную задачу ўз'яднання тых "рускіх" зямель, што былі ў складзе ВКЛ і не сталі яшчэ ні беларусамі, ні ўкраінцамі, цалкам законна. Але, як вядома, у

эпоху фэадалізму галоўным сродкам вырашэння знешне-палітычных праблем былі войны.

У ходзе іх і далучаліся старажытна-рускія землі да Рускай дзяржавы. У святле вышэй-сказанага шэраг войнаў Рускай дзяржавы супраць ВКЛ і супраць каралеўства Польскага канца XV — першай паловы XVI стагоддзя, на наш погляд, негледзячы адназначна на вызначэнне як завойніцкіх, бо яны вяліся за зварот зямель, якія не без падастаў лічыліся яе гістарычнай спадчынай. З боку Рускай дзяржавы гэта былі па сваёй аб'ектыўнай сутнасці вызваленчы-уз'яднальныя войны: атрыліся землі з бездмоўна этнічна і рэлігійна рознасным насельніцтвам.

Рэалізацыю задачы вяртання "рускіх" зямель ВКЛ ўз'яднання іх з Рускай дзяржавай пачаў Іван III. За кароткі час з дапамогай "рускіх" фэадалаў ён вярнуў шэраг усходніх ўкраінскіх "рускіх" зямель ВКЛ (Гомель, Новаград-Северскі, Чарнігаў і іншыя).

Заходнюю знешне-палітычную праграму бацькі паслява працягваў ажыццяўляць яго сын Васіль III. Асабліва буйныя поспехы ён дабіўся ў сваёй другой вайне супраць ВКЛ (1512—22 гг.), адной з важных падзей якой і была бітва пад Оршай у 1514 г. Зацэпак для паражэння ім мірнага дагавора 1508 г., паслужылі: заключэнне ВКЛ саюз з Крымскім ханствам, накіраванага супраць Рускай дзяржавы, зняважлівая адносіны паноў Радзі да ўдавы караля польскага і вялікага князя літоўскага Аляксандра Алены — сястры Васіля III.

У 1513 г. рускія войскі двойчы беспаспяхова спрабавалі авалодаць Смаленск.

У 1514 г. ваяводы дзеяння рускага войска на тэрыторыі ВКЛ значна актывізаваліся. У гэтых умовах кароль польскі і вялікі князь літоўскі Жыгімонт разам з Радзю ВКЛ разгарнулі ліхаманкавую дзейнасць па арганізацыі абароны дзяржавы. Не

Карта, якая адлюстроўвае падзеі Аршанскай бітвы.

ней — судзімага. Асобы саўдзельнікаў устанавіваюцца.

БЕЛІНФАРМ.

ЯБЛЫЧНЫ... ХЛЕБ

У рамках "Праграмы неадкладных мераў па ліквідацыі вынікаў аварыі на Чарнобыльскай АЭС" спецыялісты хлебапачкараў галіны рэспублікі прапануюць у хуткім часе беларускаму пакупніку хлеб... з яблычным пахам.

Вучоныя лічаць, што новы аржана-пшанічны хлеб з дабаўкамі яблычнага парашку дапаможа калееву ачышчаць арганізм ад радыеануклідаў. А пшанічная булка з тэпінбурмам абгаджае неабходнымі вітамінамі групы В. Паводле сцвярджэнняў спецыялістаў навінкі па смаку і знешняму выглядзе нічым не адрозніваюцца ад звычайнага хлеба і булкі. Толькі яблычны парашок надае булцы непатэрыны пах наліўных яблычак.

Дарчы, які паведамілі ў Дзяржаўным камітэце па праблемах наступстваў катастрофы на ЧАЭС, у Беларусі ўжо выпускаецца нямала хлебабулчных вырабаў, якія дапамагаюць аздараўляць арганізм. Да іх адносяцца батон з марской капустаў, ражок з ламінарыяў, батон з канцэнтратам марскоўнага караціну, хлеб "Здарова", булка "Сонейка". Калі прыйдзе купляць хлеб, успомніце пра гэтыя назвы.

Святлана КУЛІКОВА.

КОНКУРС "РЭХА
АФГАНІСТАНА"

Мінскі гарадскі фонд сацыяльнай абароны "Час" і сталічная асацыяцыя ветэранаў вайны ў Афганістане "Памяць" аб'яўляюць рэспубліканскі конкурс на лепшы матэрыял на тэму "Рэха Афганістана" (пра сутнасць афганскай вайны і лёсы былых воінаў-інтэрнацыяналістаў).

Прызавы фонд — 2 мільёны рублёў.

I прэмія — 1 мільён рублёў.

II прэмія — 500 тысяч рублёў.

Дзве III прэміі — па 250 тысяч рублёў.

На конкурс дапускаюцца матэрыялы, апублікаваныя з 7 кастрычніка па 7 лістапада 1994 года.

Дзвядзі па тэлефонах: (0172) 377-267, 881-165, 361-547.

В.ЯНЧАНКА,
галоўны рэдактар часопіса "Надзея".

СЫН АБО 6500 "БАКСАЎ"

СПАБОРНИЦТВО
ПРЫЗЫЎНІКОЎ

У Маладзечна прайшлі абласныя спаборніцтвы сярод прызыўнікоў.

Пераможцамі сталі гаспадары плячоўкі. Другое і трэцяе месца занялі прызыўнікі Салігорска і Заслаўя.

Мікола КАПЫЛОВІЧ.

Такі ультыматум атрымаў дырэктар адной з асацыяцый Віцебска, у якога выйшлі дзевяць сыноў, кіраўніка МП.

Камерсант выбраў трэці шлях: звярнуўся ў Кастрычніцкі РАУС, дзе і разварыў "адзеньку", устанавіўшы аднаго са значнасцю, ра-

